

LBRIS

We know
books

FRANK ATWOOD
RACHEL ATWOOD

LUMINA DIN SPATELE GRATIILOR

*Povestea adevărată a unui
condamnat la moarte convertit la Ortodoxie
din închisorile Arizonei*

În românește:
Anca Irina Ionescu

editura
Σοφία

București

Cuprins

Prolog	7
Câteva cuvinte din partea autorilor	9
1. Frank: anii copilăriei	11
2. Rachel: anii copilăriei	21
3. Frank: adolescența	29
4. Rachel: adolescența	51
5. Frank: anii maturității	63
6. Rachel: anii maturității	97
7. Fundul prăpastiei: chemarea	107
8. Rachel: Blocul Celular Șase	127
9. Frank: însetat după Dumnezeu	139
10. Frank: venirea acasă	173
11. Rachel: „Și vor fi amândoi un trup”	189
12. Frank: lucrarea mântuirii noastre	197
13. Rachel: Raiul ortodox răsăritean	215
14. Frank: să răbdăm până la capăt	247
15. Și cei doi au devenit una	261
16. Viața ca unul	279
Postfața lui Frank	289
Epilog	303
Postfața ediției grecești	305
Deznodământ	309
Raportul Amnesty International referitor la pedeapsa cu moartea, 2019	313
Declarația comună a înaltului reprezentant al Uniunii Europene și a secretarului general al Consiliului Europei	319

Frank: anii copilăriei

M-am născut într-o după-amiază frumoasă de duminică din ianuarie 1956, la spitalul Queen of Angels, considerat pe atunci o instituție de prestigiu din Los Angeles, California. Sunt unicul copil al părinților mei, John și Alice Atwood, care, deși făceau parte amândoi din pătura de sus a clasei de mijloc, proveneau totuși din medii diametral opuse.

La fel ca bunicul, colonel în Armata Statelor Unite, tatăl meu, născut în februarie 1920 în San Diego, California, făcuse și el carieră militară. A intrat în Academia Militară a Statelor Unite de la West Point, New York (promoția 1942), apoi a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial, în Japonia și în Filipine. Datorită experienței lui în comunicații (servise în Corpul de Semnalizare), executa misiuni în spatele liniilor dușmanului ca să stabilească mijloacele de comunicare a informațiilor secrete. Tata a primit multe decorații ca ofițer în armată și a avansat repede în rang, de la locotenent la căpitan, apoi maior, după care s-a întors în Statele Unite cu gradul de colonel.

Mama s-a născut la Viena, în Austria, în martie 1916, într-o familie de oameni înstăriți. A studiat design vestimentar la Paris. La puțin timp după înscrierea la universitate, tulburările provocate de invazia lui Hitler în țările europene au determinat-o să emigreze în America, unde l-a cunoscut pe tata. Mama și tata s-au cunoscut și s-au îndrăgostit pe când făceau schi acvatic pe Lacul Arrowhead (localitate balneară montană din Munții

San Gabriel) și s-au căsătorit în 1950. Inițial, au locuit la Fort Monmouth în New Jersey, cât timp tata era în serviciul activ. În cele din urmă, s-au stabilit în Brentwood, un cartier de lux din Los Angeles. Deși avea statut de militar în rezervă, continua să participe la ședințele periodice ale unității militare locale și revenea în serviciul activ câteva săptămâni pe an. În același timp, a făcut și o carieră civilă în industria comunicațiilor ca membru în conducerea Companiei de Avioane Hughes.

M-am născut în acest mediu privilegiat. Neavând frați și surori, am avut parte de toată dragostea și atenția părinților mei iubitori. Strădaniile mele școlare au început cam prin 1960, când am fost înscris la Școala Bonner, o organizație privată care funcționa ca instituție avansată de învățământ pentru copiii celor înstăriți. Chiar de la acea vârstă mă simțeam un privilegiat, când intram în fiecare zi pe porțile acelei instituții prestigioase. Mă înțelegeam bine cu ceilalți elevi și cu profesorii. În afara unei amintiri nefericite, când mi-am tăiat bărbia în sala de gimnastică și a fost nevoie să mi se coasă rana, cele mai multe dintre experiențele mele de la Școala Bonner sunt cât se poate de plăcute. Aveam rezultate excelente la învățătură și mi-am făcut mulți prieteni, iar sentimentele mele de apartenență la colectiv erau consolidate de faptul că colegii mei participau la petrecerile organizate de ziua mea de naștere și, la rândul lor, mă invitau la zilele lor.

Această perioadă plină de fericire și de succes a continuat și când m-am înscris la școala elementară din Brentwood. Acest centru de studii era frecventat de vlăstarele multor familii înstărite. În general, îmi plăceau lecțiile și eram un elev bun; dar îmi amintesc cu cea mai mare căldură și claritate de activitățile extrașcolare.

Participarea mea la activitățile sportive a început atunci când am intrat în echipa de hochei pe gheață, unde tatăl meu era an-

trenor. La început, a fost o experiență puțin cam intimidantă și descurajatoare pentru mine, deoarece aveam numai șapte ani și eram cel mai tânăr membru al echipei. Prima oară când am intrat pe gheață, jucam un meci pe terenul adversarului. Mă simțeam dezorientat. Câteva minute mai târziu, m-am trezit din nou pe bancă. Această experiență umilitoare m-a încurajat, de fapt, spre ceea ce a devenit ulterior piatra de temelie a strădaniilor mele sportive, căci am petrecut săptămâni și luni întregi muncind cu îndârjire pe teren, unde exersam manevrarea crosei.

Nu am excelat niciodată în echipa de hochei pe gheață, mai ales pentru că eram scund și atât de mic ca vârstă, dar mi-am dezvoltat sentimentul că realizasem ceva atunci când a devenit vădită mândria părinților mei pentru eforturile înverșunate pe care le depuneam. Această dorință de excelență este ceea ce m-a răsplătit mai târziu prin succesele dobândite în baseball și în fotbal.

Cam pe la vârsta de opt sau nouă ani am intrat într-o mică ligă locală de baseball. Experiența de la hochei îmi oferea un avantaj față de ceilalți participanți, la fel ca și munca neobosită depusă de mine și de câțiva copii din cartier. Reușeam să ne antrenăm singuri la baseball, profitând de fiecare moment liber, ca să lucrăm la un anumit aspect al abilităților noastre – să prindem mingi la sol, să interceptăm mingi de pe teren și în zbor, să devenim preciși în aruncarea în teren și în afara terenului, să prindem și să respingem mingea cu bâta și să alergăm la baze. Uneori reușeam să o convingem și pe mama să ne ducă la porțile de bătaie dintr-un orașel apropiat sau din parcul local, unde era mai mult spațiu pentru antrenament, dar de regulă ne perfecționam abilitățile la mine în curte, pe stradă sau într-o parcare goală. Mă antrenam chiar și singur, răsturnam o ladă de gunoi pe o latură ca să mă pot antrena sau desenam un pătrat cu creta pe ușa garajului ca să exersiez prinderea. Când am ajuns în culmea scurtei mele cariere din baseball, prietenul meu, Peter, și cu mine de-

veniserăm vedete consacrate și primeam împreună trofee de cel mai bun jucător.

Odată ce treceau verile și venea toamna, simțeam un nou val de energie și de emoție: începea sezonul de fotbal! Mulți dintre camarazii mei care se antrenaseră atât de temeinic împreună cu mine în timpul sezonului de baseball s-au angajat cu entuziasm în activitățile zilnice de fotbal. Cât de mișcat sunt când îmi amintesc de meciurile improvizate din fața casei, de meciurile de fotbal... pe beton! Îmi aduc aminte și cât de mult timp petreceam iubitul meu tată la antrenamentele cu mine, și cu câtă seriozitate mă îndruma. Tata a fost mereu și va rămâne pentru totdeauna mentorul meu.

Nu am fost niciodată la fel de bun la fotbal cum eram la baseball. Dar am devenit fundaș secund și fundaș titular, poziție care mi-a fost dragă și pentru care am fost onorat cu câteva rânduri în ziarul local și două apariții în meciurile de cupă, inclusiv Cupa Pionierului, care se juca pe zăpadă în Salt Lake City, Utah.

Pe lângă faptul că făceam sport împreună cu tata, și mama mă încuraja în strădaniile mele sportive. După ce a parcurs un proces riguros de selecție, familia noastră a obținut calitatea de membru într-un club exclusivist, Riviera Country Club, precum și menționarea numelor noastre în *Blue Book*.¹ Mama m-a înscris imediat la cursuri de tenis, unde m-am antrenat sub îndrumarea unui profesionist român celebru. În plus, în timpul vacanțelor petrecute cu familia la Lacul Arrowhead, mama m-a inițiat în schiul acvatic. La început a fost o aventură stângace. Îmi amintesc cum pășeam de pe debarcader în apă și aveam grijă ca funia de remorcare să fie între schiuri și vârfulurile acestora să iasă din apă. Apoi instructorul striga: „Acum!”, și barca, cu mama la bord, decola. La început, instructorul mă apuca de braț și

¹ *Blue Book* este o listă a persoanelor cu o poziție socială influentă. Menționarea în acest registru are o deosebită importanță pentru viața lor socială.

mă ridica („ca pe un sac de cartofi”, cum spunea mama), dar curând am fost în stare să mă descurc singur. Îmi mai amintesc și acum emoția și plăcerea de a „luneca” pe suprafața apei. De fapt, această senzație palpitantă m-a condus curând spre una dintre iubirile vieții mele, *surfing*-ul.

Verile petrecute pe plajă cu mama și, de regulă, cu cel mai bun prieten al meu, Chad, erau un adevărat rai. Dimineața devreme, mama pregătea un pachet cu hrană rece pentru prânz și mergeam cu mașina câțiva kilometri până la plaja Will Rogers, unde ne petreceam ziua la soare, făceam *surfing* și ne întorceam după-amiază târziu. Mama stătea tot timpul la soare (lucru pe care îl adora, dar care mai târziu i-a provocat afecțiuni grave de piele), iar Chad și cu mine făceam *surfing* ore întregi. Din când în când, mama ne obliga să ieșim din apă și, cu șiroaiele scurgându-se de pe noi, zbârciți ca niște prune uscate și aproape vineți, ne scăldam apoi în soarele puternic din California de sud, până când mama ceda rugămintilor noastre și ne lăsa să intrăm din nou în ocean și să mai facem *surfing*. Erau veri cu adevărat fără sfârșit.

Iarna ne petreceam adesea vacanța într-o stațiune de schi – Big Bear (lângă Lacul Arrowhead), în Heavenly Valley din California de nord sau în Munții Mammoth, iar Cupa era printre destinațiile noastre preferate. În timpul acestor expediții, mama m-a învățat să schiez pe zăpadă; ea era din Austria și schia admirabil. Aceasta a fost o altă aventură inițial neplăcută, căci mă trezeam legănându-mă în vârful unor stânci sau mă clătinam într-un scaun fragil de schi suspendat în aer. Dar m-am obișnuit repede și coboram curând în zigzag pe coasta muntelui ca un expert. Părinții mă sprijineau și îmi facilitau eforturile, astfel că sportul a fost o componentă importantă a copilăriei mele.

Practicarea activităților sportive a fost o trăsătură dominantă în acești ani. Mergeam adesea și asistam la evenimente sportive. Părinții m-au dus la Stadionul Dodger ca să văd cum face arun-

LIBRIS | We know books

cări Sandy Koufax, sau la Memorial Coliseum din Los Angeles ca să văd cum aleargă O.J. Simpson pentru USC Trojans, sau să-i observ pe „Cei Patru Teribili” (Rosey Grier, Deacon Jones, Merlin Olson și Lamar Lundy) când jucau pentru Berbecii din Los Angeles. Participam și la meciurile de baschet UCLA Bruins de la Pavilionul Pauley și îl urmăream pe admirabilul John Wooden cum își antrena jucătorii ca, de pildă, pe Lew Alcindor (cunoscut mai târziu sub numele de Kareem Abdul Jabbar) și cum câștiga în mod uimitor zece din cele douăsprezece campionate naționale.

Îmi amintesc de vacanțele cu familia în care plecam vara cu mașina de la Los Angeles ca să ne vizităm rudele din Winnipeg, Manitoba (sudul Canadei) sau mergeam cu avionul în stațiuni de lux din Aspen, Sun Valley și Honolulu. Uneori, ne petreceam vacanța în California și mergeam cu mașina în Parcul Național Yosemite din nordul Californiei sau ne petreceam vara într-un resort, Hotel Del Coronado, din apropiere de San Diego. Chiar și perioadele de serviciu activ ale tatălui meu erau o ocazie pentru a organiza un eveniment de familie. Odată, am mers la Fort Huachuca, în sudul Arizonei, unde aveau un grajd cu cai de călărie și m-am atașat de un cal pe nume Chubby. Și cum eram citadin până în măduva oaselor, nu mă simțeam deloc în largul meu pe spinarea calului, dar Chubby parcă simțea lipsa mea de îndemănare. Transforma plimbările noastre împreună într-o experiență extrem de plăcută, spre deosebire de alți cai care simțeau nepriceperea mea și profitau de ocazie ca să-mi facă fel de fel de necazuri. În general, făceam multe călătorii încântătoare împreună cu familia.

Evident, evenimentele de familie nu se limitau la activitățile sportive și la vacanțe. Aveam abonament la Cupa Hollywood, o serie renumită de concerte de muzică clasică, unde îl admiram pe Zubin Mehta dirijând orchestra Filarmonicii din Los Ange-

les. Mergeam frecvent la Centrul de Muzică din mijlocul orașului Los Angeles sau la Pavilionul Dorothy Chandler ca să-l ascultăm pe inegalabilul pianist Arthur Rubinstein în concert. Fără îndoială, copilăria mea a fost un mediu plin de iubire și de privilegii, o perioadă în care m-am simțit inclus și adorat.

Printre alte activități importante din copilărie se număra și participarea la slujbele de la biserica Saint Alban, unde eram băiat de altar și participam cu însuflețire la slujba de duminică și la școala catehetică, cântam în cor și luam parte la evenimentele speciale de acolo: piese de teatru organizate de biserică, colinde, strângeri de fonduri etc. Colindele de Crăciun erau pline de bucurie. Când se lăsa întunericul, ne adunam în parcare a bisericii cu grupul de colindători la care eram repartizați și străbăteam apoi cartierele învecinate. Ne opream din casă în casă și cântam colinde clasice: *Bucurie, bucurie, S-a născut Iisus Hristos; Noapte liniștită, noapte sfântă; O, veniți, toți credincioșii; Înainte, soldați creștini* și alte colinde cunoscute și iubite. Uneori aveam noroc și eram trimiși la colindat cu camionul cu fân. Era un camion cu fundul plat, acoperit cu fân și cu balustrade pe margine. Ne urcam în camion și mergeam în zonele din apropiere, cântând vesel colinde de Crăciun. Îmi făceau mare plăcere, de asemenea, lecțiile săptămânale predate atât la slujba de duminică, cât și la școala de duminică. Repetam sârguincios rugăciunile în timpul săptămânii. Îmi dădeau un sentiment de apartenență și o temelie fermă în doctrina „Bisericii” Episcopale și îmi întăreau credința nestrămutată în Dumnezeu.

Îmi amintesc cu un sentiment de bucurie rutina rugăciunii de seară din copilărie, pe care inițial o făceam sub îndrumarea mamei. La îndemnul ei, luam din dulap șervetul de rugăciune împăturit cu grijă, îngenuncheam pe el lângă pat împreună cu mama și rosteam rugăciunile. Înainte de culcare, spuneam rugăciunile liturgice, *Tatăl Nostru* și *Crezul*, precum și alte rugăciuni perso-

BRIS | We know books

nale. Una dintre preferatele mele, pe care continui să o rostesc frecvent înainte să mă duc la culcare, este următoarea: „Acum cad la somn, și Îl rog pe Domnul să-mi apere sufletul, iar dacă voi muri înainte să mă trezesc, Îl rog pe Domnul să-mi ia sufletul la El. Domnul să-i binecuvânteze pe mama și pe tata! Amin.”

Cam spre sfârșitul studiilor mele de la școala elementară Brentwood, dragostea pentru muzica clasică m-a determinat să studiez mai multe instrumente. Inițial am luat lecții de trompetă, dar s-a dovedit că acestea erau „deranjante” pentru vecini. Am început să studiez violoncelul, apoi m-am îndreptat spre pian, care avea avantajul că puteam studia cu un adevărat maestru. Deși îmi solicitau la maximum nervii, cele câteva recitaluri la care am luat parte mi-au produs un real sentiment de împlinire.

Prietenii din cercul meu apropiat de la școala elementară erau sportivi talentați, așa că împreună dominam întrecerile din curtea școlii. Aveam un joc care se numea „Socko”, asemănător cu *dodge ball*,² care era preferatul nostru, însă ne plăceau și competițiile de *kickball* și de *sockball* (asemănător cu *baseball*-ul, dar jucat cu o minge de cauciuc de mărimea unei mingi de baschet, aruncată sau lovită cu piciorul). Formam un grup bine sudat și participam la zilele de naștere ale fiecăruia. Petrecerea de ziua mea de naștere includea, de regulă, o deplasare la Sports Arena din Los Angeles, ca să-i vedem pe Harlem Globetrotters sau pe Ice Capades (patinaj); aceste excursii erau foarte amuzante. Copilăria, inclusiv școala, a fost o experiență frumoasă, o perioadă minunată și productivă, marcată de revărsarea de iubire din partea părinților, de bucuria prieteniei.

Singurul moment traumatic din copilăria mea l-am trăit pe când aveam opt ani și mama a rămas însărcinată. Emoția de a avea un frățior sau o surioară s-a transformat în disperare atunci

² Joc cu mingea în care jucătorii aruncă cu mingea unul în altul și sunt eliminați dacă sunt nimeriți.

când mama a avortat. Am plâns și am tot plâns. Un an mai târziu, unul dintre vecinii noștri și tata se mirau de ce sunt încă trist. (Psihiatrii au ajuns de atunci la concluzia că tensiunea emoțională prin care trecusem contribuise la slăbirea stării mintale și la exacerbarea ulterioară a afecțiunii mele diagnosticate mult mai târziu, sindromul de stres post-traumatic – PTSD.)

În 1968, la vârsta de doisprezece ani, am intrat la gimnaziul Paul Revere, un centru educațional pentru copiii obișnuiți cu un stil de viață bogat. Pentru mine, trecerea de la orele ținute într-o singură clasă (sub îndrumarea unui singur profesor) la lecțiile predate de profesori diferiți în săli de clasă separate a fost o tranziție dificilă. La școala elementară, petreceam toată ziua cu aceiași elevi, ceea ce permitea formarea unor prietenii trainice. În sistemul gimnazial, relațiile dintre elevi erau extrem de superficiale și întâmplătoare. Pentru mine era extrem de dificil să cunosc pe cineva și foarte derutant... îmi creaa un sentiment tulburător de stânjenezală. După ce am rezistat primul an, în vara anului 1969 am discutat cu părinții despre neliniștea pe care mi-o provoca frecventarea gimnaziului Paul Revere. Curând după aceea, părinții mi-au propus o școală cu un regim mai formal și mai riguros, Academia Militară Brentwood. Am fost încântat de ideea de a merge la o școală militară, căci fusesem întotdeauna mândru de generațiile de ofițeri din familia mea. În consecință, în toamna anului 1969, la vârsta de treisprezece ani, am pornit mândru pe calea împlinirii visului de a călca pe urmele tatălui meu și am intrat în holul impunător al exclusivistei Academii Militare Brentwood.

Mă simțeam incredibil de onorat și de entuziasmat. De fapt, îmi împlineam visul. La început, am fost un cadet model. Bobocii (cadeții din primul an) învățau cum să mășăluiască – înainte, „Marș!” – unde fiecare pas al nostru era în concordanță cu cadența plutonului, marșul la stânga și la dreapta, la stânga

împrejur, când pivotam 180° și porneam apoi în direcție opusă. Era și comanda de „Stop!”, care însemna că trebuie să ne oprim complet și să rămânem în poziție de drepti. Pe lângă exercițiile de marș, am învățat și diversele poziții ale armei; arma la umăr pe dreapta sau pe stânga (pușca se sprijinea pe umărul drept sau stâng), „Prezentați arma!” (țineam pușca în fața noastră) și „Atenție!” (pușca într-o parte cu patul armei pe pământ). Mai era și manualul în douăzeci și unu de puncte al armelor, un exercițiu de rutină în care treceam fără întreruperi arma în diferite poziții. Ne-au învățat cum să demontăm, să curățăm și să ne reasamblăm puștile M1. Exersam pașii de marș și manualul armelor în fiecare zi în curte. Evident, purtam uniforme, așa că le lustruiam mereu părțile de alamă (catarama de la curea și însemnele de pe gulerul cămășii) și îmi făceam pantofii.

În primul semestru am fost un bun elev și cadet aspirant. Tata, care fusese promovată general de brigadă în 1967, era foarte mândru de mine.

CAPITOLUL 2

Rachel: anii copilăriei

M-am născut în seara zilei de 5 august 1962, al doilea copil al lui Robert și Earlene Tenny. Părinții mei crescuseră în zone diferite ale țării, dar inițial le-a plăcut tihna orașelor mici din America.

Tata s-a născut în partea de est a statului Washington, în aprilie 1930, dar și-a pierdut ambii părinți pe când era copil. Deși, în urma acestei tragedii, tata a fost dat în grija unor părinți sociali, în cele din urmă a fost adoptat de doi oameni minunați și blânzi, Clyde Tenny și adorabila lui soție, Edna, căreia eu i-am spus Gammy. Era o femeie distinsă care avea să devină principalul meu exemplu în viață. Familia Tenny era tot din estul statului Washington, dar, la puțin timp după ce l-au adoptat pe tata, s-au mutat în pitorescul orașel Port Angeles, din Puget Sound. Acolo Clyde o ducea bine, ca proprietar al unei fabrici de sucuri, și vindea chiar și 2000 de litri de înghețată în unele zile.

După vreo zece ani, familia Tenny a părăsit natura mereu verde din Washington și s-a stabilit în deșertul Arizona, unde tata a absolvit curând după aceea liceul din Tucson (promoția 1948). În Tucson, bunicul cumpărase o proprietate cunoscută sub numele de El Corona – o fermă pe care a transformat-o într-un centru de recreere. Gammy, bunica mea, făcea toată treaba din casă și se ocupa de gătit, iar bunicul și tata făceau muncile grele de la fermă. Domeniul El Corona îi asigura bunicului o poziție socială în comunitate, era simpatizat și admirat de toată lumea